

NICOLA RAYNER

DE DANSERES VAN PARIJS

ROMAN

Een verborgen dagboek. Een oorlog
vol verraad. En een nicht die eindelijk de waarheid ontdekt.

Proloog

Bijna zeven decennia later denk ik nog altijd aan jouw gezicht, 's ochtends platgedrukt op het kussen naast het mijne. Je kon het niet verdragen om die vroege uren van de dag te zien wegsijpelen. 'Wakker worden,' fluisterde je dan. 'Je verspilt ze.'

Diep in de buik van het mufte theater – een plek waar nooit daglicht kwam – konden we het kabaal van de bezette stad horen. Het afgemeten '*Aufmachen. Sofort!*' Een menselijke schreeuw, tegenwerpingen van onschuld, een angstkreet. Geluiden waarvan ik met bonkend hart wakker lag in het duister. Wachtend tot ze voor ons kwamen.

Je had gelijk: er is nooit genoeg tijd. Zelfs als je ruimschoots de negentig haalt. Tegenwoordig let ik goed op dat ik die vroege uren niet verspil. Geen seconde ervan. Maar ik weet niet of me de tijd is vergund om af te maken waaraan ik hier ben begonnen. En ik weet niet of je me ooit hebt vergeven. Of ik mezelf ooit zal vergeven.

1

28 juni 2012

Niet iets wat te droevig is, of te eng. Dat is tegenwoordig Mims eis bij films, zeker tijdens het vliegen. Ze heeft geleerd voorzichtig te zijn – je weet nooit wat je daar buiten opeens overvalt. *Stom*. Ze kan zichzelf wel slaan. *Stom dat je zoiets kijkt*. Hoe haalde ze het in haar hoofd? En daar zijn ze al, die snikken die haar het gevoel bezorgen dat ze er nog in zal stikken. Lelijk-huilen noemde Frankie dat altijd. Lelijk-huilen in het donker, 12 kilometer boven de aarde, terwijl iedereen om haar heen in het vliegtuig slaapt, met hun zelfvoldane slaapmaskertjes en nekkussens. Hun keurige, opgeruimde leventjes.

Op de momenten dat het verdriet zo groot is, voelt het alsof ze erin zou kunnen verdrinken. Alsof het haar kopje-onder zou kunnen trekken. Mim schuift het luikje voor het raam omhoog. Niets te zien, alleen maar duisternis. *Een metafoor*, denkt ze bij zichzelf en trekt het snel weer omlaag.

Een uitgestoken hand. Een tissue. Mim kijkt naar de gulle gever. Tussen hen in is een stoel vrij gebleven. Hij heeft het grootste deel van de vlucht geslapen en ze hebben nauwelijks een woord met elkaar gewisseld. Zelfs niet toen ze over hem heen moest klauteren om naar het toilet te gaan. Zonder het masker over zijn ogen blijkt hij een aangename verrassing. Hij heeft haar leeftijd – ergens in de dertig. Of misschien iets jonger. Knap, op een nerdige manier. Warrig donker haar. Trendy bril met donker montuur.

‘Als dit een jarenveertigfilm was, zou het een gesteven witte

zakdoek zijn.' Hij kijkt haar verontschuldigend aan boven het verkreukelde papieren servet.

Mim tuurt ernaar. 'Is dat kip korma?' Met haar handen veegt ze snel haar gezicht droog. 'Kip of rund.'

Er kruipt een blos over zijn knappe gezicht en hij stopt het servet weg. 'In mijn hoofd pakte dit beter uit. Het gaat nooit zoals in films, hè?'

'Geeft niet.' Mim merkt dat ze onbewust glimlacht. 'Ik ben toch niet zo thuis in jarenveertigfilms,' voegt ze eraan toe. '*Breakfast at Tiffany's*' is mijn favoriete oude film.'

Het was ook Frankies favoriete oude film. Ze keken hem soms samen op zondagmiddag als ze een kater hadden; ze huilden opgetogen bij de laatste scène in de regen, en lachten en snikten om de woedende natte kat.

'Dat is jaren zestig.' De man grijnst. Een leuke glimlach. Hij heeft iets schattig jongensachtigs. En hij draagt bretels, ziet Mim nu. Ze heeft altijd een zwak voor bretels gehad. 'Veel te laat voor mij.'

'Sorry,' zegt ze, al weet ze niet goed voor wat. Voor haar tranen misschien, of omdat ze onaardig op het servet reageerde. 'Ik heb last van de *mean reds* – als je *Breakfast at Tiffany's* had gezien, zou je weten wat dat betekent.'

Toen ze eerder in de rij voor het toilet stond, moest ze zich beheersen om niet naar de nooduitgang te kijken. Het deed iets raars met haar; ze vroeg zich af hoe het zou voelen om de handgreep die die deur vergrendeld houdt, naar boven te duwen. Zou iemand haar tegenhouden? Zou de deur openvliegen? Zou de plotselinge zuigkracht als een gigantische stofzuiger voelen die haar de lucht in trok?

'Ik ben ook altijd emotioneler als ik vlieg,' valt de jongeman haar bij. 'Zeker als ik drink.' Hij kijkt berouwvol naar de paar piepkleine Bacardiflesjes in de zak aan de achterkant van de stoel voor hem. 'Al heb ik strikt genomen tenminste niet in mijn eentje gedronken,' zegt hij. 'Jij zat naast me.'

'Ik drink niet meer.' Mim was hier vroeger echt beter in –

koetjes en kalfjes, luchtig doen – maar ze weet niet meer hoe ze dat voor elkaar kreeg. Alcohol hielp.

‘Tja, het baat niet bij liefdesverdriet,’ zegt hij.

Heel even wil ze hem corrigeren, maar is er een beter woord voor wat ze nu doormaakt?

‘Vlucht je daarom naar New York?’ vraagt hij. ‘Of sla je de opmaat naar de Olympische Spelen in Londen over?’

‘Ik ben niet echt het sportieve type.’ Ze glimlacht. ‘En wie zegt dat ik vlucht?’

‘Je klinkt niet Amerikaans.’

‘Ik zit’ – ze aarzelt – ‘tussen twee banen in. Dat klinkt beter dan werkloos, toch?’

‘Zeker.’ Hij grijnst. ‘Ik ook. In elk geval in de zomer.’

‘Mijn oudtante is onlangs overleden.’ Mim vist haar waterfles uit het vak voor haar en neemt een slok. ‘Ik ga haar spullen opruimen. Deels omdat ik ook schrijver ben, en deels...’ Ze ademt diep in. *Mijn familie weet niet wat ze met me aan moet.* De woorden duiken op in haar hoofd, maar ze weigert ze uit te spreken tegenover deze knappe vreemdeling. ‘Mijn oudere zus Abi heeft twee kleine kinderen,’ zegt ze in plaats daarvan. ‘Dus die heeft haar handen al vol.’

Het is het soort zin dat Abi zelf had kunnen gebruiken. ‘Kun jij het gewoon doen, Mim? Ik heb mijn handen al vol.’

En zonder waarschuwing wordt ze opeens overvallen door een herinnering. Telefoneren met Abi. Haar mobiel ingeklemd tussen haar oor en haar schouder, terwijl ze met haar ogen rolt naar Frankie die op de bank tegenover haar zit. Ze wil wanhopig graag ophangen, zodat ze zich weer kan bezighouden met haar beste vriendin en de fles wijn die ze delen.

‘Hoe dan ook,’ zegt ze en ze keert terug naar het heden, naar het vliegtuig en de knappe man naast haar, ‘ik zit –’

‘Tussen twee banen in,’ maakt hij haar zin glimlachend af.

‘Precies.’ Ze knikt. Het is fijn om iemand te ontmoeten die niet lijkt te oordelen over het feit dat ze werkloos is. ‘En jij?’

‘Ik ben danser. Ik breng de zomer in New York door om

de *scene* daar te bekijken. Het is toch het moederschap – zeker voor swingdansers. Daar is het ooit allemaal begonnen.’

Mim fronst. ‘Ik zie niets voor me bij het woord swingdansen.’

‘Heb je *Hellzapoppin*’ ooit gezien? Eentje uit de jaren veertig – met een heel beroemde dansscène erin.’

Ze schudt haar hoofd. ‘Sorry, aan mij heb je niets. Het dichtst dat ik bij de jaren veertig kom, is Casablanca bezoeken in Brighton. Dat is een jazzclub,’ licht ze snel toe. ‘Hoewel. Volgens mij hebben we daar, toen ik er voor het laatst was, de macarena gedanst.’

‘De macarena?’ Hij trekt een getergd gezicht. ‘Nee, nee, nee.’

‘Zo erg?’ lacht ze.

‘Weet je wat het is? Volgens mij was dansen vroeger romantischer,’ zegt hij. ‘Die sierlijke houding van het ballroomdansen. In iemands armen over de dansvloer zwieren. Als ik als kind een rotdag had, mocht ik van mijn moeder mijn dekbed naar beneden slepen en een nest maken op de bank, en dan keek ik naar Ginger en Fred. Ik probeerde de jongens op de geschiedenisclub mijn favoriete choreografieën bij te brengen.’

‘Geschiedenisclub.’ Mim onderdrukt een giechel. ‘En lukte dat een beetje?’

‘Nou ja, we waren met z’n drietjes, dus we moesten extra...’ Hij lacht. ‘Waarschijnlijk deed ik dat, terwijl jij de ingewikkelde choreografie van de macarena onder de knie probeerde te krijgen.’

‘Dank je wel dat je de complexiteit van de macarena onderkent,’ zegt Mim.

‘Wat voor soort dansen vind je nu leuk?’

‘Ik ga de laatste tijd eigenlijk niet meer zo vaak uit.’ Ze steekt haar hand weer uit naar het water, vooral om iets te doen te hebben.

‘Zelfs niet naar de Casablanca?’ Als hij lacht, valt er een kuiltje in zijn rechterwang.

‘Nee.’ Haar blik dwaalt af. Ze wil niet aan Brighton denken

– ze had er niet over moeten beginnen. ‘Dingen veranderden.’

Even hangt er een stilte tussen hen. Dan kijkt hij op zijn horloge. ‘Ik weet niet of je het al gehoord hebt, maar ze hebben een remedie gevonden tegen liefdesverdriet.’

Niet dit soort, denkt ze.

‘Ja, het heeft even geduurd, maar we bleken het altijd al in ons bezit te hebben gehad. Nou ja, sinds 1952.’ Hij buigt zich naar haar toe en voegt er op fluistertoon aan toe: ‘*Singin’ in the Rain.*’

‘Is dat zo?’ Ze herinnert zich die film te hebben gezien op een van haar katerzondagen – Gene Kelly die aan lantaarnpalen slingert en in plassen stamppt. Ze is er vrij zeker van dat dát niet gaat helpen.

‘En ik heb goed nieuws voor je: ze hebben die film in dit vliegtuig.’ Hij tikt met een vingertop op het kleine schermje voor zich. ‘Wat denk je ervan – zullen we inpluggen en samen kijken? En als je daarna niet beter voelt, krijg je van mij je geld terug.’

‘Prima.’ Ze glimlacht weer. ‘Heb jij even geluk dat we niet in businessclass zitten.’

‘Ik had gelijk, toch?’ vraagt haar nieuwe vriend bijna twee uur later. ‘Het ís een remedie, of niet soms?’

Ze zitten naast elkaar en eten samen een pre-landingsmaaltijd, als oude vrienden. Mim trekt het deksel van haar fruitsalade en spietst een wel erg bleek stuk meloen aan haar plastic vork. Ze wil iets gevats en grappigs zeggen, maar het is raar – haar gezicht voelt relaxter. Ze lacht. ‘Het viel wel mee.’

‘Het viel wel méé? De beste film ooit?’ Hij slaat met zijn handpalm tegen zijn voorhoofd.

Ze steekt een hand uit en raakt heel vluchtig zijn schouder aan. Zijn overhemd ziet er nog schoon en fris uit, alsof hij uit een van die ouderwetse films is komen wandelen waarin mannen altijd knap zijn en alles veilig is.

‘Hij was... best goed,’ bekennt ze. ‘En ook grappig. En het

dansen – zelfs als iemand die er geen verstand van heeft, snap ik dat dat heel bijzonder is.’

Zijn gezicht gloeit van enthousiasme. ‘Als ik hem thuis kijk en “Good Morning” komt, dan moet ik echt opstaan bij dat moment waarop ze met z’n drietjes over de bank dansen,’ zegt hij. ‘Het is gewoon te opwindend om zittend te bekijken.’

Even vraagt ze zich af of er dan ook een vrouw bij is, en er trekt een steek van jaloezie door haar heen. Zo begint het – dat gevoel van bezitterigheid. Is dat een woord? Ja, toch? Ze kan het zich niet meer herinneren. Hoe dan ook, misschien is het alleen maar zijn moeder. Is dat beter of erger? Het prikkelt haar nieuwsgierigheid. Hoe zou het voelen om haar hand weer uit te steken en hem nog een keer aan te raken? Hoe zou het zijn om helemaal opnieuw te beginnen, als iemand anders?

‘Leerde je de jongens van je geschiedenisclub die dans ook?’ vraagt ze voor de zekerheid.

Hij knikt ernstig. ‘Natuurlijk. En wel op “Moses” – dat is er eentje die je ook zittend kunt proberen.’ Hij begint het ritme van het nummer op zijn dienblad te tikken, zijn lege glas en beker stuiteren op en neer. *‘Moses-supposes-his-toes-are-roses.’*

‘Kunt u daarmee ophouden?’ bijt een vrouw voor hen hem toe. Tussen de stoelen door is slechts een fractie van haar gezicht te zien – rode ogen, slaapmasker omhooggeschoven op haar voorhoofd.

Bestraft leunt hij achterover en tikt het ritme zachtjes op zijn schoot, als een ondeugende schooljongen. *‘But-Moses-supposes-erroneously.’*

‘Nou, mijn tenen zijn geen rozen.’ Mim grijnst.

‘Nog niet,’ antwoordt hij. ‘Misschien bloeien ze wel op als je een keertje met mij gaat dansen.’

Mim laat de uitnodiging tussen hen in hangen, weet niet goed hoe ze moet reageren. Ze is zich bewust van een vonk tussen hen. Makkelijker om die gelijk uit te trappen dan te moeten toezien hoe die op een andere manier dooft. Ze kan niet naar zijn hoopvolle gezicht kijken. Gelukkig wordt ze het

daaropvolgende moment gered door de piloot, die omroept dat ze elk moment aan de afdaling gaan beginnen.

Terwijl ze haar tafeltje inklappt en haar stoel rechtop zet, treurt ze heel even om deze gemiste kans. Ze weet hoe dit soort dingen gaat. Het vliegtuig landt straks en dan gespt iedereen zijn gordel los zodra ze de kans krijgen en springt overeind om zijn handbagage te pakken, terwijl de crew de passagiers maant toch echt nog even te blijven zitten. En vervolgens sta je dan met z'n allen te wachten, plakkerig en opgeblazen en met droge ogen, en verlaat het vliegtuig in een ongemakkelijke file en dan zegt een van de twee, op weg naar buiten: 'Nog een goede reis.' Of misschien 'succes met dat project'. En heel misschien, als je geluk hebt, kijk je elkaar nog een keer een beetje weemoedig glimlachend aan en vervolgt ieder zijn eigen weg.

Het is sowieso een cliché, zegt ze tegen zichzelf. Iemand ontmoeten op een trans-Atlantische vlucht. Wat denkt ze wel niet dat dit is? Een van die ouderwetse romances waar hij zo dol op lijkt te zijn?

Maar het gaat niet zoals ze denkt, want hij wacht op haar als ze het vliegtuig verlaten en loopt samen met haar door de paspoortcontrole.

'Wat zijn jouw plannen voor vanavond?' vraagt hij, terwijl ze bij de bagageband staan met de rest van de lichtelijk duf ogende menigte.

'Weet ik niet,' antwoordt Mim. 'Ik moet dringend slapen – en ik heb geen idee in wat voor toestand ik het appartement ga aantreffen. Misschien moet ik wel eerst schoonmaken. Esther was een kettingroker en had katten, dus het was nog nooit de meest hygiënische plek op aarde.' Ze zucht. 'Niet dat dat mij ooit heeft gestoord.'

Er drijft een herinnering boven aan de chaos in het appartement. Er stonden altijd uitpuilende asbakken en er hing een vage geur van kattenpis – dat zeker – maar ze herinnert zich ook de warmte waarmee Esther je steevast begroette als

je op de deur van haar slaapkamer klopte. Ze keek dan opgetogen op van haar bureau en sprak Mims naam uit met zo veel vreugde in die heerlijk hese stem, waar het Franse accent nooit helemaal uit verdween. ‘Miriam.’ Niemand sprak haar naam zo uit. Mim wist dat ze Esthers lieveling was, maar ze had geen idee waarom.

‘En jij? Wat ga jij doen?’ vraagt ze.

‘Een dutje, douchen, een paar biertjes met mijn maat Augustín. En vanavond ga ik dansen, natuurlijk.’ Een korte pauze. ‘Je bent van harte welkom om mee te komen.’

‘Ik heb je al gezegd dat ik niet meer dans,’ antwoordt ze. Ze moet duidelijk zijn over wat ze hem te bieden heeft. Of niet. Nergens voor nodig zo’n aardige man aan het lijntje te houden.

‘Je dánst niet,’ zegt hij.

‘Dat klopt.’

‘De meeste mensen zeggen dat ze niet kúnnen dansen – niet dat ze het niet doen.’

Ze voelt een golf van vermoeidheid over zich heen rollen. Ze wil zichzelf niet hoeven toelichten – *kan niet, doe niet, wil niet*. Het is te laat voor dit alles, voor flirten en opnieuw beginnen. Het leidt toch tot niets goeds, dat fladderende gevoel. Dat weet ze inmiddels. Slapen is het enige wat ze wil. Ze gaat vanavond echt niet ergens dansen.

‘Sorry,’ zegt ze. Ze vermoedt dat ze maar een paar jaar ouder is dan hij, maar op dit moment voelt het als heel wat meer. ‘Ik heb niet dezelfde energie als jij.’

En daar is hij dan, eindelijk eens met perfecte timing: haar koffer, die op de bagageband aan komt schuiven. Makkelijk te herkennen aan één krakkemikkig wielkje dat bij elkaar wordt gehouden met geel tape. Ze doet een stap naar voren om hem te pakken.

‘Veel succes in New York.’ Ze steekt haar hand naar hem uit. ‘En dank je wel voor het servet. En voor *Singin’ in the Rain*.’

Zijn jongensachtige gezicht betreft een beetje. ‘Ik heb he-

lemaal niet gevraagd hoe je heet.’

‘Miriam. Maar iedereen noemt me Mim,’ zegt ze.

‘Ik ben Lucky.’

Zijn naam past bij hem. ‘*Happy-go-lucky*.’ Ze glimlacht.

‘Inderdaad, redelijk zorgeloos,’ beaamt hij. Misschien houdt ze zichzelf voor de gek, maar hij lijkt de teleurstelling nog niet helemaal te hebben afgeschud.

Als ze wegloopt, mag ze van zichzelf één keer omkijken, en als ze dat doet, is zijn blik nog steeds op haar gericht. Hij glimlacht betraapt en mimet macarena-armen naar haar. Het is mal maar ook vreemd elegant, zelfs als hij vervolgens met zijn heupen draait en springt om van richting te veranderen. Lucky beweegt alsof hij precies weet waar elk deel van zijn lichaam zich bevindt. Niet ongecoördineerd en alle kanten op schietend, zoals Mim. Het is ontmoedigend. En aantrekkelijk.

Ze schudt haar hoofd en glimlacht nog steeds als ze wegloopt. Het gebroken wielje van haar koffer maakt een vreselijk kabaal. *Een metafoor*, denkt ze opnieuw. Het is zinloos om te dromen over een nieuw begin als je verleden nog achter je aan rammelt.

Een sprankelende historische roman over een verboden liefde en een dodelijke dans.

Parijs, 1938. De Joodse Esther groeit op in Bal Tabarin, een levendig vari  t  theater in het hart van Parijs. Op een dag ontmoet ze de ambitieuze danseres Annie, die haar leven oplicht. Als de nazi's Parijs binnenmarcheren, bedenken ze een gedurfd plan. Ze gaan samen op tournee door bezet Europa om de nazi's te ontvluchten   n achter de schermen helpt Annie het verzet een handje. Intussen bloeit er een bijzondere liefde op tussen de twee vrouwen. Maar ze dansen op het randje van de afgrond...

New York, 2012. Na het overlijden van haar oudtante Esther ontdekt Mim diens oude dagboeken. Rouwend om het verlies en worstelend met haar eigen geheimen, ontrafelt ze het verhaal van een danseres die haar leven waagde om mensen te redden. Terwijl ze de puzzelstukjes bij elkaar legt, beseft Mim dat in de dagboeken van haar oudtante misschien wel de sleutel tot haar eigen geluk verborgen ligt.

Nicola Rayner woont en werkt in Londen. Al bijna twintig jaar schrijft ze als journalist over dans en danst ze zelf in uiteenlopende stijlen, van ballroom tot breakdance. Voor *De danseres van Parijs* liet ze zich inspireren door het waargebeurde verhaal van de moedige Zuid-Afrikaanse danseres Sadie Rigal.

NUR 302

9 17890231964063

 **UITGEVERIJ
MOZAIEK**

www.uitgeverijmozaiek.nl